

Еко Журнал

"Змінювати, щоб жити"

Акцент

Жовтень 2025

№22 (72)

**ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ВИДАННЯ РОЗТОВСЮДЖУЄТЬСЯ В ДРУКОВАНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЗАСОБАМИ ЕЛЕКТРОННОГО ЗВ'ЯЗКУ
В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ**

Інформування населення про оцінку впливу на довкілля, в тому числі в транскордонному контексті, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Зміст

- 1** У південно-східній Європі зростає ризик повеней: в The Guardian пояснили, з чим це пов'язано
- 2** Спека змінює харчові ланцюги океану й він перестає працювати, як схованка вуглецю, - вчені
- 4** ОГОЛОШЕННЯ про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля
- 6** У Китаї планують стримувати поширення пустелі лопатями вітротурбін
- 8** "Не вижила жодна рослина": в одній з країн Африки сталася екологічна катастрофа

Засновник та Видавець
Товариство з обмеженою
відповідальністю
«ГЕОАКЦЕНТ»

Головний редактор
Глушаниця Максим Володимирович

Відповідальний за випуск
Глушаниця Максим Володимирович

**Видання виходить кожен місяць
за наявності матеріалів**

Адреса редакції:
Україна, 01033, м. Київ,
вул. Жиланська, буд. 59, оф. 159;
тел.: +380734710037;
geo.accent.tov@gmail.com

**Свідоцтво про реєстрацію
засобу масової інформації**
КВ 25247-15187Р від 7.09.2022 р.

**Журнал не завжди поділяє позицію
авторів публікації**

**Видання розповсюджуються
безкоштовно**

**За достовірність інформації несуть
відповідальність автори публікації
та рекламодавці**

Віддруковано
ФОП Щуренко Валерія Миколаївна

Наклад 3000 прим.

Замовлення № 08/1

Дата виходу в світ
08 Жовтня 2025 року

У південно-східній Європі зростає ризик повеней: в The Guardian пояснили, з чим це пов'язано

Зокрема через холодне повітря, яке надійшло зі східної Європи, сильні снігопади почалися в Динарських Альпах.

Поки в Атлантиці та східній частині Тихого океану виривали шторми та урагани, Європа опинилася у власних екстремальних умовах. Зокрема система низького тиску, яка сформувалася над Середземним морем у середині тижня, перемістилася на північний схід у південно-східну Європу, принісши з собою зливи, грози та тривалі дощі. Про це пише The Guardian.

Така система протримається до сьогодні, 3 жовтня, а моделі показують, що за 48 годин на більшій частині Балкан випаде 80-130 мм опадів.

"Червоні погодні попередження були видані для Сербії, південно-західної Румунії, північно-східної Греції, Додеканеських островів та островів Північного Егейського моря, підкреслюючи

ризик повеней та загрозу для життя. Сильний вітер також призвів до закриття шкіл на острові Закінф в Іонічному морі", - підкреслили у матеріалі.

Також холодне повітря, яке надійшло зі східної Європи, погіршило ситуацію, внаслідок чого почалися сильні снігопади в Динарських Альпах, а деякі моделі прогнозують, що до вихідних висота снігового покриву досягне 80 см.

"Раніше на тижні східна Іспанія та Балеарські острови зазнали сильних повеней, коли залишки урагану Габріель перетнули Іберійський півострів, а потім зупинилися над Балеарським морем. Найбільше постраждали Валенсія та Ібіца; у Гандії за 12 годин випало 356,8 мм опадів, що в 10 разів перевищує середній показник для вересня, а на Ібіці за 24 години випало 254 мм опадів, що є найвологішим днем принаймні з 1952 року", - зазначили у The Guardian.

Крім того, цього тижня тайфун Буалой обрушився на центральну частину В'єтнаму, внаслідок чого були сильні дощі, вітер та величезні морські хвилі. Зокрема в країні у понеділок за 24 години було зафіксовано понад 300 мм опадів, через що сталися раптові повені та зсуви, які заблокували понад 3000 доріг та ізолювали населені пункти у північних провінціях. Десятки рейсів було скасовано або затримано, а залізничне сполучення між Ханоем та Хошиміном було призупинено.

"Зафіксовано 36 загиблих і 147 поранених, 21 людина досі вважається зниклою безвісти. Понад 210 000 будинків було пошкоджено або затоплено, понад 51 000 гектарів рисових та інших посівів знищено. Уряд В'єтнаму оцінив збитки від тайфуну Буалой в понад 350 млн доларів за цей тиждень", - додали у публікації.

Джерело: The Guardian

Спека змінює харчові ланцюги океану й він перестас працювати, як схованка вуглецю, - вчені

Дослідники пояснили, як глобальне потепління впливає на здатність океану поглинати та накопичувати більшість вуглецевих викидів людини.

Морські теплові хвилі можуть змінювати океанічні харчові мережі, що потягне за собою уповільнення потоків вуглецю в глибині морів та перешкоджатиме океану захищатися від зміни клімату. Як пише Eurekalert, до таких даних дійшла міжнародна команда науковців з некомерційного океанографічного дослідницького центру MBARI за участі представників різних університетів США, Данії та Канади.

Вчені зібрали дані про біологічні умови у затоках Аляски, щоб дослідити вплив морських теплових хвиль на харчові мережі океану та потоки вуглецю. Це регіон обрали, бо за останнє десятиліття він пережив дві послідовні морські теплові хвилі: одну з 2013 по 2015 рік та іншу з 2019 по 2020 рік.

Інформацію збирали за допомогою Global Ocean Biogeochemical (GO-BGC) Array, яка використовує роботизовані поплавці для моніторингу стану океану. Поплавці вимірюють температуру, солоність, нітрати, кисень, хлорофіл та тверді частинки органічного вуглецю, які переміщуються вгору та вниз по товщі води кожні п'ять-десять днів. Команда також вивчила хімічний та генетичний склад планктону.

У дослідженні, опублікованому в науковому журналі Nature Communications, пояснюється, що океан має біологічний вуглецевий насос. Зазвичай він діє як конвеєрна стрічка, що переносить вуглець з поверхні до глибин океану. Як розповіла провідна авторка дослідження Маріана Біф, цей процес забезпечується мікроскопічними організмами – саме вони формують основу харчової мережі океану, включаючи бактерії та планктон.

"Дослідження показало, що морські теплові хвилі справді вплинули на основу океанічної харчової мережі, і цей вплив був пов'язаний зі змінами у способах кругообігу вуглецю у товщі води. Однак зміни, що відбулися в харчовій мережі, не були однаковими протягом двох теплових хвиль", - йдеться у статті.

Пояснюється, що зазвичай фітопланктон перетворює вуглекислий газ на органічну речовину.

Ці мікроорганізми є основою харчового ланцюга океану. Коли їх з'їдають більші тварини та виводять з організму як відходи, вони перетворюються на органічні частинки вуглецю, які опускаються з поверхні на глибину. Цей процес утримує атмосферний вуглець в океані на тисячі років.

Але, коли під час спеки 2013–2015 років виробництво вуглецю на поверхні фотосинтезуючим планктоном було високим, дрібні частинки вуглецю не опускалися в глибину, а накопичувалися на глибині приблизно 200 метрів під водою.

Під час спеки 2019–2020 років спостерігалось високе накопичення частинок вуглецю на поверхні, яке не можна було пояснити лише виробництвом вуглецю фітопланктоном. Вчені кажуть, що накопичення, ймовірно, було пов'язане з переробкою вуглецю морськими мешканцями. Ці запаси вуглецю потім опустилися до сутінкової зони і затрималися на глибині від 200 до 400 метрів, замість того, щоб опуститися в морські глибини.

Команда дослідників пояснила ці відмінності в транспортуванні вуглецю між двома хвилями спеки змінами в популяціях фітопланктону.

"Ці зміни поширилися по всій харчовій мережі, що призвело до збільшення кількості дрібних траводіних тварин, які не виробляють швидко тонучих частинок відходів, тому вуглець утримувався та перероблявся на поверхні та у верхній сутінковій зоні, а не опускався на глибші глибини", - вважають вони.

Вчені стверджують, що ці дві основні морські теплові хвилі змінили спільноти планктону та порушили роботу біологічного вуглецевого насоса океану.

"Конвеєрна стрічка, що переносила вуглець з поверхні до глибин моря, застрягла. Це збільшило ризик того, що вуглець може повернутися в атмосферу, а не бути замкненим глибоко в океані", - сказала Біф.

Спостереження за океаном свідчать, що морські теплові хвилі посилюються протягом останніх кількох десятиліть. Океан поглинає чверть щорічних викидів вуглекислого газу – саме завдяки постійному потоку вуглецевих частинок, що опускаються з поверхні в глибини моря. Тепліший океан може означати менше замкненого вуглецю, що, у свою чергу, може прискорити зміну клімату. Окрім змін у транспортуванні вуглецю, зміни в планктоні, що лежить в основі океанічної харчової мережі, мають каскадний вплив на морське життя та промисловість людини.

Джерело: Eurekalert

Додаток 3

до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля

Дата:

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (автоматично генерується програмними засобами ведення Реєстру, не зазначається суб'єктом господарювання)

Реєстраційний номер 12281

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)

ОГОЛОШЕННЯ

про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля

Повідомляємо про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності, зазначеної у пункті 1 цього оголошення, з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності.

1. Планована діяльність

Продовження промислової розробки «Редутського родовища». Загальна площа Редутського родовища становить 34,5 га. Корисною копалиною родовища є: граніти придатні для виробництва щебеню будівельного, каменю будового та щебеню для баластного шару залізничної колії. Видобування корисних копалин здійснюється буровибуховим способом. Запаси корисної копалини станом на 01.01.2025: кат. А+В+С1 – 8795,17 тис.м³. Річна продуктивність: по гірничій масі у щільному тілі 460,0 тис. м³; по розкритих породах 190,0 тис. м³. Місцем провадження планованої діяльності є територія, що розташована в Полтавській області, на північно-західній околиці м.Горішні Плавні.

(загальні технічні характеристики, у тому числі параметри планованої діяльності

(потужність, довжина, площа, обсяг виробництва тощо), місце провадження планованої діяльності)

2. Суб'єкт господарювання

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "УКРАЇНСКА ЗАЛІЗНИЦЯ" 40075815

(повне найменування юридичної особи, код згідно з ЄДРПОУ або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця, ідентифікаційний код або серія та номер паспорта (для фізичних осіб, які через свої релігійні переконання відмовляються від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та офіційно повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті)

Україна, 03150, місто Київ, ВУЛИЦЯ ЄЖИ ҐЕДРОЙЦЯ, будинок 5

місцезнаходження юридичної особи або місце провадження діяльності фізичної особи - підприємця (поштовий індекс, адреса), контактний номер телефону)

3. Уповноважений орган, який забезпечує проведення громадського обговорення

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035

OVD@mepr.gov.ua

+38 (044) 206-31-50

Грицак Олена Анатоліївна

(найменування уповноваженого органу, місцезнаходження, номер телефону та контактна особа)

4. Процедура прийняття рішення про провадження планованої діяльності та орган, який розглядатиме результати оцінки впливу на довкілля

Висновок з оцінки впливу на довкілля Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»

(вид рішення про провадження планованої діяльності, орган, уповноважений його видавати нормативний документ, що передбачає його видачу)

5. Строки, тривалість та порядок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, включаючи інформацію про час і місце усіх запланованих громадських слухань

Тривалість громадського обговорення становить 25 робочих днів з моменту офіційного опублікування цього оголошення (зазначається у назві оголошення) та надання громадськості доступу до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації, визначеної суб'єктом господарювання, що передається для видачі висновку з оцінки впливу на довкілля.

Протягом усього строку громадського обговорення громадськість має право подавати будь-які зауваження або пропозиції, які, на її думку, стосуються планованої діяльності, без необхідності їх обґрунтування. Зауваження та пропозиції можуть подаватися в письмовій формі (у тому числі в електронному вигляді) та усно під час громадських слухань із внесенням до протоколу громадських слухань. Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

У період воєнного стану в Україні громадські слухання проводяться у режимі відеоконференції, про що зазнача-

ється в оголошенні про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля та у звіті про громадське обговорення

Громадські слухання відбудуться

1 Дата та час: 23.10.2025 16.00;

1 Л і н к : <https://mepr.webex.com/mepr-ru/j.php?MTID=me73b700f2bab8397ed70f121cd72fe4a>

Номер наради: 2377 736 4673

Пароль: 6sxU4cRqBs9;

(зазначити дату, час, місце та адресу проведення громадських слухань)

6. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, що забезпечує доступ до звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої доступної інформації щодо планованої діяльності

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035

OVD@mepr.gov.ua

+38 (044) 206-31-50

Грицак Олена Анатоліївна

(зазначити найменування органу, місцезнаходження, номер телефону та контактну особу)

7. Уповноважений центральний орган або уповноважений територіальний орган, до якого надаються зауваження і пропозиції, та строки надання зауважень і пропозицій

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України

вул. Митрополита В.Липківського, 35 м. Київ, 03035

OVD@mepr.gov.ua

+38 (044) 206-31-50

Грицак Олена Анатоліївна

(зазначити найменування органу, поштову та електронну адресу, номер телефону та контактну особу)

Зауваження і пропозиції приймаються протягом усього строку громадського обговорення, зазначеного в абзаці другого пункту 5 цього оголошення.

8. Наявна екологічна інформація щодо планованої діяльності

Звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності на **545 аркушах**.

відсутня

(зазначити усі інші матеріали, надані на розгляд громадськості)

відсутня

(зазначити іншу екологічну інформацію, що стосується планованої діяльності)

9. Місце (місця) розміщення звіту з оцінки впливу на довкілля та іншої додаткової інформації (відмінне від приміщення, зазначеного у пункті 6 цього оголошення), а також час, з якого громадськість може ознайомитися з ними

- **ФІЛІЯ "ЦЕНТР УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВІСТЮ" АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА "УКРАЇНСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ".**

місто Київ, вулиця Санаторна, будинок, 12/1.

Приймальня. Директор ФІЛІЇ "ЦЕНТР УПРАВЛІННЯ ПРОМИСЛОВІСТЮ" АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА "УКРАЇНСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ" Лапюк О.О.

- **Горішньоплавнівська міська об'єднана територіальна громада.**

вул. Миру, 24, м. Горішні Плавні, Полтавської області.

Приймальня. Голова Биков Г.Д.

- **Кам'янопотоківська територіальна громада.**

Полтавська обл., Кременчуцький р-н, с. Кам'яні Потони, вул. Миру, буд. 19.

Приймальня. Голова Самойлюк А. В.

Громадськість може ознайомитись із Звітом з **10.10.2025** протягом робочого часу.

(найменування підприємства, установи, організації, місцезнаходження, дата, з якої громадськість може ознайомитися з документами, контактна особа)

{Додаток 3 із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 824 від 14.09.2020, № 967 від 08.09.2023}

У Китаї планують стримувати поширення пустелі лопатами вітротурбін

Переробка старих лопатей є технічно складним та дороговартісним процесом

Китайські дослідники винайшли спосіб повторного використання відпрацьованих лопатей вітрових турбін, а саме для стримування поширення пустелі.

Про це пише онлайн-видання Gizmodo.

Автори дослідження наголошують, що цей підхід не тільки вирішує проблему переробки виведених з експлуатації лопатей вітряних турбін, але й зменшує дефіцит матеріалів для захисту від вітру. А також сприяє стабілізації ситуації з поширенням піску в пустелі Гобі.

Результати дослідження продемонстрували, що швидкість ерозії вітрових турбін, як бар'єра проти поширення піску, може бути на 56% нижчою, ніж у матеріалів на основі деревини, а міцність на вигин у 14 разів вища. Дослідники також виявили, що пористість лопатей на рівні 20% є оптимальним показником для зниження піщаного осаду.

За словами вчених, заходи зі створення піщаних загороджень проводяться для мінімізації економічних втрат та захисту навколишнього середовища. Хоча класичні загородження проти поширення піску з гілок та тростини недорогі і безпечні для довкілля, вони недовговічні та не витримують екстремальних умов.

Автори дослідження додали, що більш ефективні штучні матеріали для протидії піщаним бурям, але вони також не є ідеальними, оскільки зіштовхуються з труднощами у районах із сильним вітром. Матеріали мають бути міцними, довговічними, стійкими до ерозії під впливом вітру, термостійкими та за доступною ціною, і з оптимальною пористістю.

За словами фахівців, нові пористі піщані бар'єри, виготовлені з виведених з експлуатації лопатей вітряних турбін, мають чудову стійкість до ультрафіолетового випромінювання та ерозії, високу міцність і термостійкість. Зокрема, вони є придатними для вторинної переробки та тривалий час можуть експлуатуватися.

Нагадаємо, що Китай у 2024 році став лідером за обсягами інвестицій у вітрову енергетику.

Також великі інвестиції у вітроенергетику залучили Німеччина, Індія, США та Бразилія. Ці п'ять країн разом забезпечили 81% усіх нових доданих потужностей, що на 1% більше, ніж за попередній рік.

Джерело: Gizmodo

"Не вижила жодна рослина": в одній з країн Африки сталася екологічна катастрофа

В африканській країні Замбія взимку прорвало дамбу, яка стримувала озеро з токсичними відходами. Часткове обвалення спричинило хвилю кислотного шламу, яка прокотилася сотнями метрів по сільськогосподарських угіддях та потрапила у річкову систему країни. Наслідки цієї екологічної катастрофи відчувають місцеві жителі і дотепер. Про це пише The Telegraph.

Жахливі наслідки через екологічну катастрофу. Зокрема незалежна екологічна оцінка показала, що внаслідок "масштабної екологічної катастрофи" було вилито близько 1,5 мільйона тонн висококислотних відходів гірничодобувної промисловості, відомих як хвости.

"У наступні години, після того, як шлам спочатку потрапив у річку Мвамбаші, а потім у більшу річку Кафуе, їхні води стали настільки кислими, що могли розчиняти плоть, як показали результати тестів", - зазначили у матеріалі.

Зокрема один з місцевих жителів прийшов до річки Мвамбаші, аби набрати води, однак побачив, як там плавали мертві риби та жаби, а з глибини водойми підіймалися дивні бульбашки.

Тоді як фермери знайшли мертвого бегемота та крокодила, що були неподалік.

Відомо, що влада використовувала вертольоти, аби скидати у воду тонни вапна, щоб нейтралізувати кислоту, яка поширювалася. Проте вона була не єдиною проблемою, адже тисячі проб, взятих пізніше, виявили, що в цьому районі містився

"коктейль" з миш'яку, ціаніду та токсичних важких металів, які є поширеним побічним продуктом видобутку міді.

Таким чином громади, які проживають нижче за течією, були схильні до розвитку вроджених вад, раку, захворювань печінки, легенів та інших хронічних хвороб.

"Без негайного втручання наслідки для майбутніх поколінь замбійців будуть серйозними і довготривалими", - попередила уряд Замбії компанія з очищення навколишнього середовища.

Як це сталося

Такий інцидент став катастрофою для фермерів Замбії, а також для водопостачання країни в цілому.

"Однак розлив також став предметом ширшої геополітичної боротьби в країні, де значні китайські інвестиції надали Пекіну значний політичний вплив. Це також підкреслило екологічний вплив гонитви за корисними копалинами на всьому африканському континенті", - додали у The Telegraph.

Шахта, де стався розлив, є не єдиною в країні. За словами місцевих жителів, впродовж багатьох років на різних шахтах та металургійних заводах відбувалися подібні невеликі інциденти.

Водночас екологічний активіст, який вивчав наслідки катастрофи, Чілеква Мумба зауважив:

"Важливість річки Кафуе неможливо перео-

цінити. Я думаю, що близько 60 відсотків нашого населення отримує питну воду саме звідти. Розлив був жахливим. Його не можна недооцінювати. Уряд відреагував на цю проблему дуже мляво. Деякі високопосадовці зробили все можливе, щоб ця проблема виглядала простою. Гірничо-промисловість є основою нашої економіки, тому існують дуже делікатні відносини, враховуючи, що це головне джерело іноземної валюти в нашій країні. Розлив викликав гнів уряду, але між країнами існують дуже делікатні відносини, які можуть змусити їх закрити на це очі. Ми маємо дуже міцні економічні зв'язки з Китаєм".

Що кажуть влада та компанія-винуватець
Своєю чергою уряд заявив, що кислотність минула, тому тепер вода придатна для пиття і немає причин для паніки. Проте у приватній розмові високопоставлений чиновник сказав The Telegraph, що розлив викликав гнів уряду Замбії.

"Те, що сталося, дуже погано. Якщо у них були кваліфіковані інженери, як вони могли допустити таке? Чому вони не передбачили, що дамба прорветься?", - сказали інші чиновники.

Зазначається, що після розливу компанія Sino Metals принесла свої вибачення і заявила, що допоможе в очищенні території.

"Спочатку шахта і уряд оцінили обсяг відходів, що розлилися в результаті катастрофи, приблизно в 50 000 тонн. Потім вони залучили південноафриканську екологічну компанію Drizit для оцінки рівня забруднення. Після двох місяців польових робіт

і 3500 проб Drizit оцінила, що насправді витекло в 30 разів більше відходів і що загалом 900 000 кубічних метрів токсичних відходів все ще залишаються на місці", - додали у матеріалі.

Що насправді відбувається в регіоні
Водночас один з фермерів наголосив, що отримав мізерну компенсацію за втрату врожаю за рік і отруєння своєї землі.

"Зараз все мертве. Не вижила жодна рослина. Тепер нічого не буде рости", - розповів він.

Тому уряд Замбії побажав, аби компанія виплатила більше грошей.

"Якщо збитки, завдані землі та засобам до існування, виявляться більш значними або тривалими, ніж спочатку передбачалося, то буде необхідна додаткова компенсація, і ми будемо домагатися її виплати", - сказав віце-президент Мутале Налуманго під час зустрічі з Sino-Metals минулого місяця.

Своєю чергою ті, хто живе на берегах річки, побоюються за своє здоров'я і того, що наближення сезону дощів призведе до ще більшого розмивання токсинів річками. За їхніми словами, водне життя не відновилося.

Попри те, що людям після розливу заборонили пити воду, багато хто намагався викопати нові колодязі. Багато хто зізнався, що знову почав пити річкову воду.

"У нас немає альтернативи. Де ще ми можемо взяти воду? Тому ми все одно її використовуємо", - сказав один з фермерів.

Джерело: The Telegraph.

